

Yttrande över SOU 2017:60, Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik.

Sámiid Riekkasearvi (SSR) har beretts tillfälle att yttra sig över SOU 2017:60, *Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik*. SSR lämnar följande synpunkter på utredningen.

Inledande kommentarer

SSR är en politisk obunden intresseorganisation för renskötseln och samiska näringslivs- och samhällsfrågor. Organisationens syfte är att tillvarata och främja de svenska samernas ekonomiska, sociala, rättsliga, administrativa och kulturella intressen med särskild hänsyn till renskötseln och dess binärings fortbestånd och sunda utveckling. SSR är ett demokratiskt organ och representerar samer anslutna till samebyar eller sameföreningar.

Sammanfattade kommentarer

Med detta yttrande vill SSR på ett övergripande plan uttrycka sitt stöd för utredningens förslag.

SSR framför följande synpunkter av de grundläggande rättigheterna som samerna som urfolk har. SSR konstaterar att Sverige fortfarande trots återkommande kritik från FN:s övervakningskommittéer inte uppfyller sina internationella åtagande avseende de samiska rättigheterna tillika mänskliga rättigheter. Det finns enligt SSR ett stort behov av insatser för att stärka och utvecklar minoritetspolitiken i Sverige.

Kommentarer på utredarens förslag

SSR instämmer i utredarens synpunkter om att den statliga minoritetspolitiken misslyckats nästan helt vad gäller förverkligandet av samernas grundläggande rättigheter som ska tillförsäkras i Sveriges kommuner. Detta framkommer i flertalet granskningar som skett under de senaste åren av bland annat CERD. Det svenska majoritetssamhället har än idag mycket bristfälliga kunskaper om samer som urfolk i Sverige, därför behöver minoritetspolitiken integreras inom alla politikområden. SSR anser också att utbildningsinsatser behövs för det offentliga.

I utredningen presenteras inga tydliga förslag på hur den statliga minoritetspolitiken kan förverkligas och implementeras. SSR anser att detta är en brist i utredningen. SSR anser att det grundläggande skyddet måste stärkas och förtydligas. SSR:s uppfattning är lagen måste bli mer tvingande i flertalet avseende och tydligare jämfört med hur den är utformad i dagsläget. Ansvarsfördelningen i minoritetsfrågor måste bli tydligare så att inte ärenden "faller mellan stolarna." Uttryck som "bör" i lagstiftningen byts ut till "ska".

3.7.

SSR instämmer i utredarens förslag att regeringen bör överväga att ge den nya jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att särskilt beakta de nationella minoriteterna och urfolket samernas levnadssituation. SSR vill dock poängtera att det är viktigt att samerna är delaktiga i problemformuleringen samt att det sker i en nära dialog med samiska organisationer och det samiska samhället. Detta ligger i linje med den departementspromemoria Konsultation i frågor som rör det samiska folket, Ds 2017:43. SSR vill dock särskilt lyfta fram att det inte är tillräckligt att enbart konsultera Sametinget

3.8.

SSR instämmer i utredarens synpunkt att assimilationen är ett hot mot de hotade minoritetsspråken och kulturen. Därför är det oerhört viktigt att minoritetspolitiken inriktas på överföringen av språk och kultur till kommande generationer och att ungdomars språk revitalisering bör prioriteras.

4.3.5.

SSR instämmer i utredarens förslag att regeringen bör överväga att minst fördubbla anslaget till minoritets- och urfolksorganisationer. Utredaren föreslår att två nationella minoritetsorganisationer samt judiska och romska organisationer ska få ett höjt anslag. SSR konstaterar med stor förvåning att utredaren inte nämnt SSR som är den största samiska organisationen. SSR vill tydligt markera att anslaget till SSR också bör höjas med minst den dubbla summan jämfört med vad SSR erhåller idag.

8.2.

I utredningen framkommer det att det råder stor brist på personal med både samisk språk- och kulturkompetens både inom äldreomsorg och förskola. SSR delar utredarens förslag vad gäller rekrytering med både samisk språk- och kulturkompetens.

10.2.1.

Utredaren skriver att språkcentrum bör fortsätta sitt viktiga arbete samt föreslår att språkcentrum för ume-, lule- och nordsamiska inrättas. Om ett sådant centrum inrättas bör det ligga under Sametingets språkcentrum. SSR delar utredarens upp-

fattning att Skolverket samt andra utbildningsmyndigheter samt kommuner behöver ta ett större ansvar för språkrevitalisering, speciellt vad gäller de samiska språkvarieteterna.

11.3.1.

SSR delar utredningens förslag om Skolverket bör få ett särskilt uppdrag att genomföra en riktad efterhandsgranskning av läromedel med avseende på hur de nationella minoriteterna och urfolket samerna framställs i läromedlen. SSR anser också att Regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att utöka utbudet av läromedel avseende de nationella minoriteterna och urfolkens kultur, språk och samhällsliv.

SSR har vid sitt landsmöte i Idre 2013 (det högst beslutande organet inom organisationen) antagit en resolution där landsmötet begär att ett nationellt samisk center för hälsa snarast måste inrättas som ska bl. a samordna aktuell forskning, besvara remisser, bevaka folkhälsoaspekten och påkalla åtgärder inom tex. suicidprevention, ha ett särskilt ansvar för samiska barn, ungdomars samt äldres välbefinnande.

SSR menar att utredaren borde ha lagt ett skarpare förslag om hur kommuner/landsting ska implementera minoritetslagstiftningen i förskola, äldreomsorg samt hälso-och sjukvård. SSR är positiv till utredarens förslag om ändringar i socialtjänstlagen, patientlagen samt hälso-och sjukvårdslagen.

SSR förordar att Sametinget ska vara den statliga myndighet som ansvarar för uppföljning och utvärdering av de insatser som görs för att bevara och vidareutveckla de olika samiska språkvarieteterna samt ha ansvar för minoritetspolitikens genomförande vad gäller samerna.

12.7.

Utredaren föreslår att regeringen bör i det fortsätta arbetet med att den nationella minoritetspolitiken särskilt uppmärksamma behovet av att bygga upp starka institutioner för de nationella minoriteternas språk och kultur. SSR delar utredarens uppfattning om att det behövs och vill betona att starka, samiska riksorganisationer är nödvändiga för att den statliga minoritetspolitiken ska få genomslag i det samiska samhället.

Ubmeje 2017-10-04

Jenny Wik Karlsson
Verksamhetschef

Ellacarin Blind
Kultur- och språkhandläggare